

Verkiezingskaart Klimaat en Energie

Wat zeggen de verkiezingsprogramma's van de grootste partijen over klimaat en energie?

PvdA

Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten?

- Nederland verhoogt het **CO₂-reductiedoel** naar 55 procent in 2030 als uitwerking van het Europese doel hiervoor.
- Hogere belastingen voor grootverbruikers ten bate van groene bedrijfsinvesteringen en steun voor huishoudens.

Wat zijn de belangrijkste voorstellen?

- Aanscherpen van Europese **CO₂-beprijzing** en invoering **CO₂-grensheffing** voor producten.
- Sluiten van **kolencentrales** in 2025 en stoppen met subsidies voor **biomassabijstook** in kolencentrales.
- Geen investeringen in nieuwe **kerncentrales** en vervroegde sluiting van Borssele.
- Overheidssteun voor woningeigenaren (individueel en collectief) voor verduurzaming van **woningen en gebouwen**.
- Voortzetting van saldering voor huishoudens met zonnepanelen, ook na 2023.
- Meer subsidie voor meest duurzame energie en meer overheidssteun voor duurzame **waterstof**.
- Belasten van autogebruik in plaats van autobezit en verbod op verkoop van **auto's** op fossiele brandstof vanaf 2025.
- Invoering belasting op kerosine voor **vliegtuigen** en strengere uitstootnormen voor binnenvaart.

GroenLinks

Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten?

- Nederland verhoogt **CO₂-reductiedoelen** naar 60 procent in 2030 en klimaatneutraliteit in 2045.
- Groene **industriepolitiek** en strenge normen voor de werkwijze voor bedrijven vormen samen eerlijk klimaatbeleid.
- Bedrijven gaan veel meer betalen voor uitstoot die zij veroorzaken, mede als bron voor financiering van maatregelen.

Wat zijn de belangrijkste voorstellen?

- Een **CO₂-belasting** bovenop de Europese CO₂-beprijzing voor grote bedrijven, daarna ook voor andere sectoren.
- Publiek klimaatfonds van 60 miljard voor investeringen in verduurzaming, zoals woningisolatie en groene energie.
- Vergunning van 60 gigawatt aan **wind op zee** tot 2040 in de komende vier jaar, geen nieuwe **kerncentrales**.
- Stopzetten van **biomassacentrales** en bijstook van biomassa en komende vier jaar sluiten van **kolencentrales**.
- Publieke investeringen in kennis en infrastructuur voor **waterstof** en een waterstofeiland op zee.
- Bij nieuwe publieke projecten voor **zon of wind** krijgen bewoners aandelen en energiecoöperaties krijgen steun.
- Verplichte labelverhoging voor **woningverhuurders** en verplichte zonnepanelen op dak voor grote **gebouwen**.
- Verplichte bijmenging van schone brandstoffen voor **lucht- en scheepvaart**, kerosine-accijns in EU en vliegtaks.
- Invoering rekeningrijden, uitbreiding milieuzones en voor 2030 verbod op verkoop **auto's** op fossiele brandstof.

SP

Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten?

- Energie is een basisvoorziening en duurzame energie moet voor iedereen betaalbaar zijn.
- Voorkomen van verdere aantasting van het klimaat kan alleen als sociale ongelijkheid wordt aangepakt.
- Grote bedrijven met veel uitstoot meer laten betalen om energierekening voor mkb en huishoudens te verlagen.

Wat zijn de belangrijkste voorstellen?

- Verhoging van **CO₂-reductiedoel** en invoering van **CO₂-heffing** voor bedrijven met veel uitstoot.
- Publieke energiebedrijven maken schone, betaalbare energie en de overheid steunt energiecoöperaties.
- Kernenergie** is geen goed alternatief voor fossiele energie, kerncentrale Borssele gaat dicht.
- Stopzetten van houtkap voor **biomassa** en bouw van biomassacentrales.
- Regels en heffingen voor schonere productie, meer inzet van alternatieve energiedragers als **waterstof**.
- Minder vliegverkeer en weren van vervuilende **vliegtuigen**, invoering belasting op uitstoot voor veelvliegers.
- Groter OV-aanbod, gratis voor ouderen en jongeren, en investeringen in meer (internationale) treinverbindingen.

VVD

Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten?

- Het nakomen van (inter)nationale afspraken voor CO₂-reductie, mogelijk verhogen nationaal **reductiedoel** 2030.
- Bij de verdeling van de lasten gaat de vervuiler meer betalen, middeninkomens en mkb worden zo mogelijk ontzien.
- Klimaatbeleid is bij voorkeur Europees vormgegeven voor een gelijk speelveld voor bedrijven.

Wat zijn de belangrijkste voorstellen?

- Aanscherping Europese **CO₂-beprijzing**, Europese **grensheffing voor CO₂** en zo nodig extra nationale CO₂-heffing.
- Subsidies voor duurzame alternatieve technologie, zoals CCS, **waterstof** en **kernenergie** naast hernieuwbare bronnen.
- Kolencentrales** sluiten verplicht uiterlijk in 2030, geen nieuwe subsidies voor inzet **biomassa** voor elektriciteit.
- Overheidssteun voor nieuwe **kerncentrales**, langer openhouden Borssele en classificatie kernenergie als duurzaam.
- Huishoudens en kleinverbruikers gaan lagere belasting op energiegebruik betalen.
- Wettelijk recht op een duurzaam woonlastenneutraal alternatief voor aardgas voordat een wijk van het gas af moet.
- Internationale accijns op kerosine en een nationale **vliegbelasting** zolang internationale accijns er niet is.
- Verplichte bijmenging schone brandstoffen **luchtvaart** in Europa en investeren in schone transportbrandstoffen.

PVV

Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten?

- Terugtrekken uit internationale klimaatafspraken; het effect van Nederland op klimaatverandering is verwaarloosbaar.
- Klimaatbeleid en energietransitie moeten stoppen, ze kosten te veel geld en beperken onze vrijheid.

Wat zijn de belangrijkste voorstellen?

- Stoppen met alle **CO₂-reducerende maatregelen** en de energietransitie, inclusief alle subsidies.
- Stoppen met **wind, zon en biomassa** en wel **kerncentrales** bouwen.
- Geen rekeningrijden voor **autogebruik** of extra belasting voor **vliegen**.

D66

Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten?

- Nederland verhoogt het **CO₂-reductiedoel** voor 2030 naar ten minste 60 procent en 75 procent voor de EU in 2040.
- Belasting op arbeid verschuiven naar belasting op vervuiling, milieu- en klimaatschade wordt zichtbaar in de prijs.
- Langetermijnafspraken tussen overheid en **industrie** over verduurzaming, overheid deelt in investeringen en risico's.

Wat zijn de belangrijkste voorstellen?

- Aanscherping en verbreding Europese **CO₂-beprijzing** naar meer sectoren en Europese **CO₂-grensheffing**.
- Stoppen met subsidie voor houtige **biomassa** voor warmte en sluiten van **kolencentrales** uiterlijk in 2030.
- Vergunnen van 60 gigawatt **wind op zee** in 10 jaar tijd en opschalen van **waterstofproductie**, eerst met CO₂-afvang.
- Geen subsidie, prijsgaranties of netvoorrang voor **kernenergie**, verder geen belemmering voor initiatiefnemers.
- Woningcorporaties kunnen uit een nieuw fonds lenen voor isolatie en verduurzaming van **huizen en gebouwen**.
- Inzet van schoon gas of **hybride warmtepompen** voor warmte door gemeenten alleen bij uitzondering.
- Verplichte bijmenging schone brandstoffen voor **lucht- en scheepvaart** en afschaffen vrijstelling accijns en belasting.
- Invoeren van een kilometerheffing voor **auto's** op basis van uitstoot, tijdstip en locatie van het weggebruik.

CDA

Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten?

- Draagvlak voor de energietransitie vereist een haalbaar en betaalbaar perspectief voor burgers en bedrijven.
- Klimaatbeleid en **industriebeleid** moeten samengaan voor een eerlijk speelveld voor bedrijven in Europa.

CDA

Wat zijn de belangrijkste voorstellen?

- Gelijke **CO₂-beprijzing** voor bedrijven in Europa en dus schrappen van extra Nederlandse CO₂-heffing.
- Afspraken tussen overheid en tien **bedrijven** met grootste uitstoot over reductie en ondersteuning hiervoor.
- Een icoonproject per provincie voor een nationaal plan voor duurzaamheid, schone energie en CO₂-reductie.
- Voor na 2030 ontwikkelt de overheid met de energiesector plannen voor twee nieuwe **kerncentrales**.
- Verruiming van regelingen voor isolatie en verduurzaming van **woningen**, bereikbaar via een online klimaatloket.
- Een stimuleringsprogramma voor **hybride cv-ketels**, met op den duur een verplichting bij vervanging oude ketel.
- Strenge Europese bronmaatregelen met normen voor duurzame productie en een 'recht op reparatie'.
- Onderzoek naar financiering van duurzaamheidsmaatregelen uit de algemene middelen in plaats van energierekening.

Over deze kaart

Deze kaart geeft belangrijke onderdelen weer van de (concept) verkiezingsprogramma's van de grootste politieke partijen van Nederland rond het thema Klimaat en energie. Deze weergave is gebaseerd op beschikbare (concept) verkiezingsprogramma's van begin februari. Hier is nadrukkelijk een selectie van de programma's weergegeven, in de programma's zelf staat nog meer.

Voor het overzicht staan hier belangrijke onderdelen bij elkaar, geselecteerd op basis van de volgende criteria:

1. Wat is nieuw beleid in plaats van staand beleid?
2. Wat is opvallend beleid gezien lopende maatschappelijke discussies over klimaat en energie?
3. Wat is een concreet beleidsvoorstel in plaats van een algemeen beeld van de richting of wenselijke toekomst?

Voor zowel de selectie als de hier gebruikte formuleringen is De ArgumentenFabriek verantwoordelijk, deze zijn niet afgestemd met de politieke partijen. Voor een volledig beeld van de voorstellen verwijzen we graag naar de verkiezingsprogramma's zelf.